Instrukcja postępowania przy pobieraniu próbek do badań laboratoryjnych, realizowanych przez PIWet-PIB, przy podejrzeniu o ostre zatrucie pszczół środkami ochrony roślin

W ramach realizacji programu, na koszt Państwowego Instytutu Weterynaryjnego - Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach prowadzona będzie diagnostyka laboratoryjna do 100 przypadków ostrych zatruć pszczół, które każdego roku wystąpią w trakcie sezonu pszczelarskiego. Program będzie realizowany w latach 2014 – 2018.

Podstawą prawną do realizacji badań laboratoryjnych jest zadanie W-42 „Monitorowanie stanu zdrowotnego i strat rodzin pszczelich w krajowych pasiekach" realizowane w ramach programu wieloletniego „Ochrona zdrowia zwierząt i zdrowia publicznego" (uchwała Rady Ministrów nr 229/2013 z dnia 31 grudnia 2013 r.)

Metodologia postępowania przy pobieraniu próbek do badań diagnostycznych określa:

1. Zasady postępowania przy stwierdzeniu zatrucia
2. Wzór protokołu pobrania próbki do badań laboratoryjnych przy podejrzeniu ostrego zatrucia pszczół środkami ochrony roślin
3. Sposób pobierania próbek do badań laboratoryjnych
4. Sposób zabezpieczenia próbek
5. Sposób postępowania z próbkami

1. Zasady postępowania przy stwierdzaniu zatrucia

Przy podejrzeniu, że wskutek zastosowania środków ochrony roślin nastąpiło ostre zatrucie pszczół zainteresowany pszczelarz może wystąpić do właściwego ze względu na usytuowanie pasieki Urzędu Gminy lub Urzędu Miasta o powołanie komisji, której działalność ma doprowadzić do uwierzytelnienia zaistniałego faktu. Komisję powołuje Urząd Gminy lub Urząd Miasta właściwy dla zaistniałego przypadku zatrucia pszczół. W skład komisji winien wchodzić przedstawiciel Urzędu Gminy lub Urzędu Miasta, inspektor weterynaryjny wyznaczony przez Powiatowego Lekarza Weterynarii, inspektor PIORiN-u oraz przedstawiciel związku pszczelarskiego. Podstawą prawną dla powołania komisji poprzez urząd gminy jest ustawa z dnia 8 marca 1990 roku samorządzie gminnym (Dz.U. 2013 poz. 594, tekst ujednolicony ogłoszony 26 maja 2013 r.).

Komisja ustala rodzaj i wielkość zaistniałej szkody, oraz ustala właściciela plantacji, na której zastosowano środki ochrony roślin stanowiące prawdopodobne źródło ostrego zatrucia pszczół (prawdopodobny sprawca zaistniałej szkody).

Instrukcja postępowania przy pobieraniu próbek do badań laboratoryjnych, realizowanych przez PIWet-PIB, przy podejrzeniu o ostre zatrucie pszczół środkami ochrony roślin

Po zebraniu materiałów dowodowych sporządzany jest protokół, który podpisują członkowie komisji, poszkodowany pszczelarz oraz właściciel podejrzanej plantacji.

2. **Wzór protokolu w sprawie ustalenia przyczyny zatrucia pszczół określa załącznik 1.**
3. **Sposób pobierania próbek do badań laboratoryjnych.**

   a. Przysyłanie próbki związanej z podejrzeniem zatrucia pszczół środkami ochrony roślin każdorazowo należy uzgodnić z pracownikiem laboratorium odpowiedzialnym za realizację zadania W-42.

   Dane kontaktowe:

   prof. dr hab. Andrzej Posyniak, tel. 81 889 34 70, aposyn@piwet.pulawy.pl

   mgr Tomasz Kiljanek, tel. 81 889 31 78, tomasz.kiljanek@piwet.pulawy.pl

   b. Próbkę do badań należy pobierać niezwłocznie po wystąpieniu podejrzenia ostrego zatrucia pszczół i powołaniu komisji do jego wyjaśnienia.

   c. Próbkę do badań laboratoryjnych stanowi ok 1000 martwych pszczół (80-100 g), w wyjątkowych przypadkach na próbkę może składać się mniejsza liczba pszczół (minimum 250).

   d. Do badań laboratoryjnych martwe pszczoły mogą zostać zebrane z okolicy wylotków uli, z ich dennic oraz z terenu pasieczyska, lub z terenu plantacji na której zastosowano środki ochrony roślin stanowiące prawdopodobne źródło ostrego zatrucia pszczół. Miejsce zbierania zatrutych pszczół należy wskazać w protokole.

   e. Do laboratorium PIWet-PIB należy wysłać jedną próbkę martwych pszczół (może to być próbka zbiorcza pszczół pobranych z różnych miejsc wskazanych w pkt 3d).

   f. Dodatkowo do badań mogą być przysłane próbki roślin pobrane zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz.U. poz. 1549 z dnia 16 grudnia 2013 r.).

4. **Sposób zabezpieczenia próbek**

   a. Próbki laboratoryjne, niezwłocznie po ich pobraniu umieszcza się w czystym, wykonanym z obojętnych materiałów opakowaniu, które zabezpiecza próbki przed zanieczyszczeniami i uszkodzeniem.

Instrukcja postępowania przy pobieraniu próbek do badań laboratoryjnych, realizowanych przez PIWet-PIB, przy podejrzeniu o ostre zatrucie pszczół środkami ochrony roślin

b. Opakowanie plombuje się z użyciem plomby zawierającej indywidualny niepowtarzalny numer.

c. Pobrane do badań próbki należy zamrozić a następnie w tym stanie przechowywać i dostarczać do laboratorium.

5. **Sposób postępowania z próbką pobraną do badań**

a. Pobraną próbkę w stanie zamrożonym wraz z wypełnionym protokołem należy dostarczyć do laboratorium Zakładu Farmakologii i Toksykologii PIWet-PIB w Puławach.

b. Laboratorium potwierdza przydatność do badań dostarczonej próbki.

c. W przypadku otrzymania uszkodzonej przesyłki laboratorium może odstąpić od wykonania badań.

d. Sprawozdanie z badań przesłane zostanie do osoby, wskazanej w protokole, która przesłała próbkę do badania.

e. Po wykonaniu badań pozostałość po próbce będzie przechowywana przez 1 miesiąc od daty wysłania sprawozdania z badań.

.....

(miejsce, data sporządzenia)

PROTOKÓŁ POBRANIA PRÓBKI DO BADAŃ LABORATORYJNYCH
PODEJRZENIE OSTREGO ZATRUCIA PSZCZÓŁ ŚRODKAMI OCHRONY ROŚLIN

Nr .....
(nadaje PIWet-PIB)

Poszkodowany pszczelarz Pan(i):.....

zamieszkały(a) w: .....gmina: .....

powiat .....województwo: .....

Komisja powołana przez Urząd Gminy/Miasta* w.....

w składzie:

1. Przedstawiciel Urzędu Gminy/Miasta*

   Pan(i): .....

2. Przedstawiciel PIORIN w .....oddział w.....

   Pan(i): .....

3. Przedstawiciel Powiatowej Inspekcji Weterynaryjnej w .....

   Pan(i): .....

4. Przedstawiciel Polskiego Związku Pszczelarskiego/WZP/RZP* w.....

   Pan(i): .....

Przy udziale właściciela plantacji Pan(i):.....

zamieszkałej/ego w .....gmina.....

powiat .....województwo.....

na której zastosowano środki ochrony roślin stanowiące prawdopodobne źródło zatrucia pszczół.

*niepotrzebne skreślić

Opis pasieki

1) Lokalizacja pasieki (opisać dokładnie położenie, np. w sadzie, na skraju lasu, itp, położenie względem podejrzewanych plantacji – odległość, kierunek, sąsiedztwo upraw itp.)

.....

.....

.....

2) Liczba rodzin pszczelich:

ogółem w pasiece ..... w tym z objawami zatrucia .....

całkowicie wymarłych .....

3) Objawy zatrucia

Komisja w dniu badania sprawy stwierdza, że efekt toksyczny: ustąpił / trwa / narasta*

.....

.....

.....

4) Stan zdrowotny pasieki (opisać, czy stwierdzono jakiekolwiek objawy chorobowe):

.....

.....

.....

Inne okoliczności mogące mieć wpływ na ubytek pszczół:

.....

.....

.....

5) Szacowana wysokość szkody w pasiece wynosi (zł) .....

słownie .....

*niepotrzebne skreślić

Próbki pobrane do badań laboratoryjnych

Koszty badań laboratoryjnych, po wcześniejszym uzgodnieniu, ponosi Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach. Badania odbywają się w ramach realizacji zadania W-42 „Monitorowanie stanu zdrowotnego i strat rodzin pszczelich w krajowych pasiekach" realizowanego w ramach programu wieloletniego „Ochrona zdrowia zwierząt i zdrowia publicznego" (uchwała Rady Ministrów nr 229/2013 z dnia 31 grudnia 2013 r.)

Z pasieki poszkodowanego pszczelarza Pan(i): .....

komisyjnie pobrano próbkę martwych pszczół (zgodnie z instrukcją PIWet-PIB)

zebranych przy ulach □

zebranych z dennic □

inne □/ jakie? .....

- wielkość pobranej próbki .....
- numer plomby.....

Zgodnie z oświadczeniem pszczelarza od chwili zauważenia zamierania pszczół do momentu pobierania próbek upłynęło ..... godzin/dni*

Na podejrzanej plantacji Pan(i): .....

o obszarze ..... ha, w odległości ..... m w linii prostej od badanej pasieki,

na której uprawiana jest .....

(nazwa roślin i faza rozwojowa)

w trakcie postępowania PIORiN wykazano stosowanie następujących środków ochrony roślin:

.....

.....

.....

.....

ostatni zabieg wykonano ..... w godzinach od ..... do .....

oraz komisyjnie pobrano próbkę roślin (zgodnie z metodologią PIORiN)

- wielkość i rodzaj pobranej próbki .....
- numer plomby.....

Od czasu stosowania preparatu do chwili pobierania próbek pogoda była:

sucha/słoneczna/mglista/deszczowa/burzowa* .....

Temp. powietrza w zakresie .....°C.

W czasie oględzin na plantacji stwierdzono/nie stwierdzono* obecność martwych pszczół/trzmieli*

W czasie oględzin plantacji stwierdzono/nie stwierdzono* loty pszczół.

*niepotrzebne skreślić

Uwagi komisji:

.....

.....

.....

Uwagi stron:

.....

.....

.....

Protokół sporządził: .....

(Data i czytelny podpis)

Z treścią protokołu zapoznali się i jego kopię otrzymali:

Poszkodowany pszczelarz: .....

(Data i czytelny podpis)

Właściciel podejrzanej plantacji: .....

(Data i czytelny podpis)

Członkowie Komisji:

1..... 2.....

(Data i czytelny podpis) *(Data i czytelny podpis)*

3..... 4.....

(Data i czytelny podpis) *(Data i czytelny podpis)*

Osoba wysyłająca próbkę do badań laboratoryjnych
/osoba otrzymująca sprawozdanie z badań laboratoryjnych:

.....

(Data i czytelny podpis)

Ocena stanu próbki i adnotacje laboratorium

.....

.....

(Data i czytelny podpis)

*niepotrzebne skreślić